

Sygn. akt VI U 1413/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2019 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: M. K.

od decyzji: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 28 maja 2018 r., znak: (...)

w sprawie: M. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. K. prawo do renty socjalnej od dnia 1 kwietnia 2018 r. na stałe;

II stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1413/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. po rozpoznaniu wniosku M. K. z dnia 27 lutego 2018 r. odmówił wnioskodawcy prawa do ustalenia prawa do renty na dalszy okres z przyczyn podanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy powołując się na art. 4 Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, wskazał, iż odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do renty socjalnej, ponieważ komisja lekarska ZUS orzekła, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Odwołanie od tej decyzji wniósł wnioskodawca M. K.. W uzasadnieniu odwołania wskazywał on, iż nie zgadza się z decyzją odmowną, że rentę socjalną ma przyznaną od kilku lat, lecz się neurologicznie i psychiatrycznie. W związku z tym, iż miewa on ataki epilepsji, nie może nigdzie podjąć pracy, gdyż każdy pracodawca obawia się, że może to zagrażać jego życiu lub zdrowiu. Wnosił o pozytywne rozpatrzenie jego wniosku. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił i rozważył co następuje. Wnioskodawca M. K. uprawniony był do renty socjalnej w okresie od 1 lutego 2016 r. do 31 marca 2018 r. W dniu 27 lutego 2018 r. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej. Orzeczeniem z dnia 26 kwietnia 2018 r. lekarz orzecznik ZUS ustalił, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy,

a po rozpoznaniu sprzeciwu od tego orzeczenia komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 24 maja 2018 r. także ustaliła, iż ubezpieczony..., iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Orzeczenie komisji lekarskiej ZUS stanowiło podstawę do wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji. Powyższe okoliczności Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zebranych w aktach rentowych. W celu zweryfikowania stanowiska organu rentowego opartego na orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych, którzy w zespole..., w składzie: psychiatra, psycholog, neurolog oraz specjalista medycyny przemysłowej rozpoznali u wnioskodawcy funkcjonowa..., po pierwsze - funkcjonowanie na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym, po drugie - organiczne zaburzenia nastroju, po trzecie - padaczkę lekoodporną, po czwarte - nadciśnienie tętnicze i po piąte - otyłość. Na podstawie przeprowadzonych badań sędowo-lekarskich i po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną zebraną w aktach sprawy, zespół biegłych sądowych stwierdził, że stan zdrowia wnioskodawcy powoduje całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy zarobkowej trwale od dnia złożenia wniosku o rentę. Jednocześnie biegli wskazali, iż naruszenie sprawności organizmu, powodujące tę niezdolność, powstało u wnioskodawcy przed 18 rokiem życia. Biegli sądowi w opinii z dnia 15 lutego 2019 r. (karta od 21 do 23 akt sprawy) wskazali, iż u ubezpieczonego występują zaburzenia..., wskazanym rozpoznaniu przebieg tych zaburzeń ma charakter przewlekły, w czasie ulegało natomiast zmianie nasilenie poszczególnych objawów. Biegli sądowi biorąc pod uwagę obraz kliniczny zaburzeń, ich nasilenie i częstość objawów, dotychczasowy przebieg choroby i obecny stan zdrowia wnioskodawcy, stwierdzili, że pomimo systematycznego leczenia nie osiągnięto stabilnej poprawy funkcjonowania. Biegli podkreślili, iż badany wnioskodawca w szkole podstawowej został zakwalifikowany do kształcenia specjalnego, obserwuje się u niego trwale deficyty poznawcze oraz zaburzenia w sferze afektywno-behawioralnej, które powodują znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć, w zakresie współpracy, motywacji oraz w wykonywaniu i wydajności pracy. Występujący u badanego deficyt funkcji poznawczych oraz zaburzenia współwystępujące, spowodowały niepowodzenie w osiągnięciu oczekiwanego poziomu kompetencji społecznych i aktualnie w znacznym stopniu ograniczają społeczne dostosowanie zawodowe ubezpieczonego. Biegli wyjaśnili też, iż w diagnozowaniu niepełnosprawności intelektualnej wykorzystywanie..., wykorzystanie testów badających poziom intelektualny, jest niewystarczające. Ich wyniki opisują niepełnosprawność intelektualną bez uwzględnienia poziomu funkcjonowania adaptacyjnego danej osoby. Jest to szczególnie istotne przy ocenie zdolności do pracy. Funkcjonowanie obejmuje 3 obszary: pierwszą - sferę koncepcyjną, czyli zdolności i umiejętności w zakresie języka, czytania, pisanie, matematyki, myślenia, wiedzy i pamięci; drugą - sferę społeczną - zdolności komunikacyjne, zawierania i podtrzymywania kontaktów społecznych i trzecią - sferę praktyczną - samodzielność w opiece osobistej, odpowiedzialność w pracy, umiejętność gospodarowania pieniędzmi, organizowania zadań szkolnych i związanych z pracą. W ocenie kompleksowej wskazali biegli, należy każdorazowo uwzględniać deficyty w funkcjonowaniu adaptacyjnym, ponieważ to one wpływają na osobistą niezależność oraz w znacznym stopniu odpowiadają za problemy z wypełnianiem standardów rozwojowych i socjokulturowych oraz determinują to, jak osoba z niepełnosprawnością intelektualną radzi sobie z codziennymi zadaniami. Biegli podkreślili dodatkowo, że ubezpieczony jest leczony z powodu padaczki. Napady padaczkowe stanowiące zasadniczy przejaw tej przewlekłej choroby, są zjawiskiem nagłym, mimo systematycznej terapii nadal występują. Padaczka stanowi przeciwwskazanie do pracy na wysokości, przy obsłudze maszyn niebezpiecznych, zmianowej, przy źródłach ciepła. Biegli wyjaśnili także, że u badanego od dzieciństwa istniała niepełnosprawność sprzężona, padaczka oraz upośledzenie umysłowe. W związku z tym, że w przypadku chorób układu nerwowego wieku rozwojowego podstawowym wyznacznikiem niezdolności do pracy jest poziom przystosowania w środowisku społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności zawodowej, biegli proponowali przyjąć, że badany nie jest zdolny do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy. Biegli wskazali, że u badanego występuje uszkodzenie struktury i funkcji organizmu, które powoduje znaczne ograniczenia i dezorganizację funkcjonowania indywidualnego i społecznego oraz narastające nieprzystosowanie społeczne. Biegli nie zgodzili się z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z 20 maja 2018 roku..., chodzi o orzeczenie z 24 maja 2018 r., która us..., które ustaliło, iż badany nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Po przeprowadzeniu badań dla celów sądowych przy współudziale specjalisty medycyny pracy - uwzględniając wszystkie ograniczenia wynikające z przebiegu procesu chorobowego, biegli dokonali odmiennej kwalifikacji w zakresie ustalenia zdolności wnioskodawcy do pracy. W opinii biegłych sądowych występujące u badanego ograniczenia dotyczące zatrudnienia, wskazują na brak możliwości aktywizacji zawodowej w ramach otwartego rynku pracy w standardowych warunkach wymaganych w pracy zarobkowej. Uwzględniając potencjalne

możliwości kompensacyjne biegli..., u wnioskodawcy, biegli uznali, że nie jest on zdolny do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy, a praca w przypadku wnioskodawcy może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społeczno-zawodowej, np. udział w warsztatach terapii zawodowej WTZ, zatrudnienie w zakładzie aktywności zawodowej ZAZ. Nie ma podstaw, zdaniem biegłych sądowych, do rokowania istotnej poprawy stanu zdrowia, a w związku z tym do przyznania..., do przyznawania renty czasowej dla wnioskodawcy. Biegli stwierdzili u badanego ograniczony zakres i czas zajęć, stąd ich ustalenie całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego na..., trwale. Ponadto biegli sądowi podkreślili jeszcze raz, że współczesna literatura przedmiotu zaleca traktowanie ilorazu psychometrycznego, jako jednego z wielu, ale nie najważniejszego kryterium diagnozy niepełnosprawności intelektualnej. W diagnozie upośledzenia umysłowego należy natomiast bezwzględnie wziąć pod uwagę zaradność życiową, komunikację, kompetencje społeczne, emocjonalne, umiejętność dokonywania wyborów i decydowania, poczucie wpływu na swoją sytuację życiową, poziom separacji od rodziny pochodzenia, umiejętność poszukiwania pracy i utrzymania się w niej. Z tego względu biegli uznali ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy na stałe - trwale. W piśmie procesowym z dnia 16 kwietnia 2019 r. organ rentowy zgłosił zastrzeże..., karta 36, organ rentowy zgłosił zastrzeżenia do tej opinii. W szczególności powołując się na stanowisko przewodniczącego komisji lekarskiej ZUS, pełnomocnik organu rentowego wskazywał, że wątpliwości budzi stopień stwierdzonej niezdolności do pracy - całkowita niezdolność oraz okres jej trwania - na stałe, u badanego w wieku 23 lat. Organ rentowy podnosił w treści powyższego pisma procesowego, iż komisja lekarska ZUS po przeprowadzonym badaniu oraz analizie dokumentacji z uwzględnieniem opinii psychologa klinicznego z dnia 23 kwietnia 2018 r., który stwierdził aktualną sprawność intelektualną badanego na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim, IQ skala pełna 63, nie stwierdził całkowitej..., nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy. Z dokumentacji medycznej wynikało, zdaniem organu rentowego, że skarżący pozostaje pod opieką poradni zdrowia psychicznego od lipca 2017 r. z rozpoznaniem: niepełnosprawność intelektualna IQ 60, organiczne zaburzenie nastroju i emocji według leczącego psychiatry stan po, psychiczny stabilny, bez myśli suicydalnych, wymaga stałej farmakoterapii, przyjmuje Aserin [f 00:17:00.712], jest nerwowy, wybuchowy. Brak było zdaniem, w związku z tym, zdaniem organu rentowego podstaw do stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy. Według leczącego neurologa ostatnio głównie występowały napady częściowo złożone, w 2017 r. 4 napady, co również nie powodowało, zdaniem organu rentowego, całkowitej niezdolności do pracy. W związku z powyższym, podnosił organ rentowy, rozpoznawane przez biegłych w funkcjonowaniu ubezpieczonego na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym budzi wątpliwość. Z opisu badania psychiatryczno- psychologicznego nie wynika nasilenie objawów w stop..., w ocenie organu rentowego, w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy. Badany autopsychicznie zorientowany prawidłowo, bez cech psychozy, intelekt w ocenie orientacyjnej na poziomie niepełnosprawności lekkiego stopnia. Z badania neurologicznego nie wynikało, zdaniem organu, aby wnioskodawca był całkowicie niezdolny do pracy. A biegły w badaniu neurologicznym nie podaje, z jaką częstością występują aktualnie napady padaczkowe. W związku z powyższym organ rentowy wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłych sądowych a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie odwołania. Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego z punktu widzenia dyrektyw wskazanych w artykule 233 paragraf 1 Kodeksu postępowania cywilnego Sąd Okręgowy uznał, iż moc dowodowa oraz wiarygodność opinii powołanego w sprawie zespołu biegłych są na tyle duże i występują w takim zakresie, iż pozwalają na wydanie w sprawie merytorycznego rozstrzygnięcia bez potrzeby kontynuowania postępowania dowodowego, o co wnosił organ rentowy. W związku z tym Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie opinii uzupełniającej. Opinia biegłych sądowych z dnia 15 lutego 2019 roku w sposób bardzo szczegółowy analizuje wszystkie aspekty stanu zdrowia ubezpieczonego oraz możliwości, aspekty w zakresie możliwości wykonywania przez niego zatrudnienia. Biegli zanalizowali stan zdrowia ubezpieczonego w sposób wszechstronny analizując także wszystkie obszary jego funkcjonowania a zatem sferę koncepcyjną, sferę społeczną i sferę praktyczną. Podkreślili, że w ocenie kompleksowej należy każdorazowo uwzględnić deficyty w funkcjonowaniu adaptacyjnym, ponieważ to one wpływają na osobistą niezależność oraz w znacznym stopniu odpowiadają za problemy z wypełnianiem standardów rozwojowych i socjo-kulturowych oraz determinują to jak osoba z niepełnosprawnością intelektualną radzi sobie z codziennymi zadaniami. Zastrzeżenia organu rentowego skonstruowane, zgłoszone w piśmie z 16 kwietnia 2019 r. skonstruowane zostały w oparciu o przywoływanie fragmentarycznych okoliczności związanych z, ze stwierdzonym u badanego ilorazie inteligencji bez pogłębionej jednak kompleksowej analizy stanu jego zdrowia i możliwości wykonywania zatrudnienia. Z opisu badania psychiatrycznego i psychologicznego zamieszczonego w opinii

biegłych sądowych biegli wskazali, że w aktualnym badaniu kontakt z wnioskodawcą jest powierzchowny, udziela on lakonicznych odpowiedzi, oczekuje pomocy ojca, świadomość ma jasną, orientację autopsychiczną prawidłową, ale nie w pełni wie o celu badania, nie umie wyjaśnić gdzie się znajduje, napęd psychomotoryczny stwierdzono wyrównany, biegli stwierdzili wyrównany, ale nastrój w chwili badania obniżony z odcieniem dysforycznym, afekt blady, tępowy, słabo modulowany z tendencją do zalegania, adekwatny do nastroju, tok myślenia pobieżny, rozległy, ocena prędkości, wypowiedzi płytkie, lakoniczne, wnioskodawca słabo skupiał się na rozmowie, pamięć o słabej gotowości w obszarze przypominania przez co ma, wnioskodawca ma bardzo, ma duże trudności z operacyjnością myślenia. Słabo włącza się on, słabo włącza on zadane informacje do bieżącego toku rozumowania. Intelpekt w ocenie orientacyjnej na poziomie niepełnosprawności lekkiego stopnia - dolna granica, osobowość zwarta bez cech rozpadu struktury, o ubogiej strukturze, zaburzona organicznie. Mało efektywne, u ubezpieczonego występują mało efektywne mechanizmy radzenia sobie ze stresem i frustracją. Jego osobowość charakteryzuje się nietolerancją dyskomfortu psychicznego, niecierpliwością, porywcznością w wywiadzie. W aktualnym badaniu nie występowały cechy psychozy pod postacią urojeń i omamów, których nie stwierdzono. Biegli analizowali wpływ wszystkich schorzeń na stan czynnościowy organizmu ubezpieczonego i w sposób przekonujący wskazali, iż trak..., zaleca się traktowanie ilorazu psychomotorycznego, jako jednego z wielu, ale nie najważniejszego kryterium, kryterium diagnozowania niespra..., niepełnosprawności intelektualnej. Biegli zwrócili także w swojej opinii uwagę na istotny aspekt niepełnosprawności sprzężonej wnioskodawcy, padaczki oraz upośledzenia umysłowego, uznając badanego za niezdolnego do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy. W związku z tym przywoływany przez organ rentowy, że w 2017 roku stwierdzono 4 napady a biegły neurolog nie wskazał, z jaką częstotliwością występują obecnie nie, było tylko wybiórczym spojrzeniem na możliwo..., wybiórczą oceną, to kryterium było wybiórczą oceną, która nie uwzględniała wszystkich schorzeń ubezpieczonego i ich wpływu na możliwości wykonywania przez niego zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Dokonując subsumpcji właściwych przepisów prawa materialnego do ustalonego, do ustalonego w sprawie stanu faktycznego Sąd Okręgowy wskazuje, iż zgodnie z artykułem 4-tym Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej, jednolity tekst Dziennik Ustaw z 2018 r., pozycja 1340 renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej i całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało m.in. przed ukończeniem 18 r. życia. Właśnie z taką całkowitą niezdolnością do pracy spowodowaną naruszeniem sprawności organizmu wnioskodawcy przed ukończeniem 18 r. życia mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Zgodnie z ust. 2 art. 4 osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1 przysługuje renta socjalna stała, jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała. I taką niezdolność do pracy orzekli biegli sądowi w sposób rzetelny, zgodnie z posiadaną specjalistyczną wiedzą medyczną i nader obszerny uargumentowali swoje stanowisko. Dlatego Sąd Okręgowy na podstawie artykułu 477 ze znaczkim 14 paragraf 2 Kodeksu postępowania cywilnego orzekł jak w pkt. 1 wyroku przyznając wnioskodawcy M. K. prawo do renty socjalnej od 1 kwietnia 2018 roku, czyli od pierwszego dnia, kiedy utracił on prawo do poprzednio pobieranej renty socjalnej. W punkcie 2-gim wyroku Sąd Okręgowy stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organy orzecznicze ZUS, w szczególności komisja lekarska, opierały się na tym samym materiale dowodowym, który pozostawał w dyspozycji organu rentowego a w takiej sytuacji oparcie zaskarżonej decyzji na wadliwym obiektywnie orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS, która miała, dysponowała tymi samymi dowodami i miała w związku z tym obiektywną możliwość wydania prawidłowego orzeczenia o stanie zdrowia ubezpieczonego kreuje powyższą odpowiedzialność zgodnie z odesłaniem zawartym w artykule 15 ust. 15 pkt. 1 Ustawy o rencie socjalnej oraz art. 118 ustęp 1a Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jednolity tekst Dziennik Ustaw z 2018 roku, pozycja 1270. Na tym wygłoszenie uzasadnienia zakończono.